

فنون جمع آوری آمار و اطلاعات
صید و صیادی

دکتر سید امین الله تقوی مطلق
مهندس سید رضا نوری دفرازی

انتشارات نقش مهر

۱۳۸۳

تقوی مطلق امین الله ، ۱۳۳۵ -
فنون جمع آوری آمار و اطلاعات صید و صیادی / ترجمه و
تألیف امین الله تقوی مطلق ، رضا نوری دفرازی ، - تهران نقش مهر
۱۳۸۳.

۱۵۶ ص. : جدول.

ISBN: 964-6145-63-9

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

واژه نامه .

کتابنامه : ص. ۱۴۹ - ۱۵۶ .

۱. شیلات - مدیریت - روشهای آماری. ۲. شیلات - مدیریت -

داده پردازش. ۳. شیلات - تحقیق.

الف. نوری دفرازی. رضا. پ. عنوان.

ت ۷ SH۳۳۷/۵/۹ ۲۳۳/۹۵۱۵

۲۹۲۷-۸۲م

عنوان :	فنون جمع آوری آمار و اطلاعات صید و صیادی
ترجمه و تألیف :	دکتر سید امین الله تقوی مطلق - مهندس رضا نوری دفرازی
ناشر :	انتشارات نقش مهر
نوبت چاپ :	اول / ۱۳۸۳
تیراژ :	۱۰۰۰ جلد
قیمت :	۲۵۰۰ تومان
حروفچینی :	هنرکده
طراح جلد :	رضا مهربانی
ناظر فنی :	حمید رضا مرادی
چاپ : ماه منظر	صحافی : سادات
	لیتو گرافی : توس

ISBN: 964-6145-63-9

شابک : ۹۶۴-۶۱۴۵-۶۳-۹

مرکز پخش : انتشارات نقش مهر

تهران صندوق پستی : ۱۳۱۴۵-۵۸۸ تلفکس : ۸۹۶۴۵۸۸

فهرست مطالب

۱	 مقدمه
۱-۱	 اهداف این راهنما
۱-۲	 قلمرو
۱-۳	 اساس کار و دلائل
۲	 کاربرد اطلاعات
۲-۱	 سیاست ها و اهداف مدیریت
۲-۱-۱	 نقش ماهیگیری در امنیت غذایی
۲-۱-۲	 نقش ماهیگیری در اقتصاد
۲-۱-۳	 اثرات ماهیگیری بر اکوسیستم
۲-۲	 رویکردهای احتیاطی مدیریت ماهیگیری
۳	 اهداف جمع آوری اطلاعات
۳-۱	 اطلاعات مورد نیاز برای مسائل مدیریتی
۳-۲	 شاخص های مرتبط با مدیریت
۳-۲-۱	 وضعیت منابع
۳-۲-۲	 تولید
۳-۲-۳	 کنترل های ماهیگیری
۳-۲-۴	 بازده اقتصادی
۳-۲-۵	 کارکرد های اجتماعی
۳-۳	 نیازهای منطقه ای
۴	 شاخص ها ، نوع اطلاعات و متغیرها

۲۱.....	۴-۱) شاخص‌ها و متغیرها
۲۲.....	۴-۲) مشخصات انتخاب متغیرها و داده‌ها
۲۲.....	۴-۲-۱) ارزیابی خصوصیات عملیاتی ماهیگیری
۲۴.....	۴-۲-۲) اولویت نوع اطلاعات
۲۷.....	۴-۲-۳) فراوانی جمع‌آوری اطلاعات
۲۸.....	۴-۲-۴) کمیت و کیفیت اطلاعات
۲۹.....	۴-۲-۵) استاندارد سازی
۳۰.....	۴-۲-۵-۱) استاندارد ملی، منطقه ای
۳۱.....	۴-۲-۵-۲) نیازها برای ایجاد سیستم داده پردازی منطقه ای و زیر منطقه ای
۳۲.....	۴-۳) شاخص‌ها و نوع اطلاعات مورد نیاز و متغیرها
۳۳.....	۴-۳-۱) شاخص‌های صید و عملیات
۳۳.....	۴-۳-۱-۱) صید کل: میزان تخلیه و صید دور ریز
۳۸.....	۴-۳-۱-۲) تلاش صیادی
۴۱.....	۴-۳-۱-۳) صید بر واحد تلاش صیادی
۴۳.....	۴-۳-۱-۴) عملیات ماهیگیری
۴۵.....	۴-۳-۱-۵) جرائم و پیگردهای قانونی
۴۸.....	۴-۳-۱-۶) انتشار اطلاعات پذیرش و مقبولیت
۴۹.....	۴-۳-۱-۷) انتشار اطلاعات پذیرش و مقبولیت
۵۰.....	۴-۳-۲) شاخص‌های بیولوژیکی
۵۲.....	۴-۳-۲-۱) اندازه ذخیره
۵۵.....	۴-۳-۲-۲) ساختار ذخیره
۵۷.....	۴-۳-۲-۳) ساختار جمعیتی گونه‌ها

- ۵۸.....(۴-۳-۲-۴) اطلاعات محیطی
- ۶۰.....(۴-۳-۴) شاخص های اقتصادی
- ۶۱.....(۴-۳-۳-۱) قیمت ها در بازار
- ۶۲.....(۴-۳-۳-۲) ارزش ناخالص تولیدات (GVP) و تولیدات عمل آوری شده
- ۶۳.....(۴-۳-۳-۳) هزینه ها و درآمد
- ۶۴.....(۴-۳-۳-۴) سرمایه گذاری
- ۶۸.....(۴-۳-۳-۵) هزینه های مدیریت
- ۶۹.....(۴-۳-۳-۶) ارزش افزوده ناخالص
- ۷۰.....(۴-۳-۳-۷) یارانه ها
- ۷۱.....(۴-۳-۳-۸) عواید منابع و سود اقتصادی
- ۷۲.....(۴-۳-۳-۹) مصرف ماهی و تأمین غذای داخلی
- ۷۶.....(۴-۳-۳-۱۰) سطح اشتغال در بخش ماهیگیری
- ۷۷.....(۴-۳-۳-۱۱) توازن تجارت ماهی و محصولات ماهیگیری
- ۷۸.....(۴-۳-۳-۱۲) موقعیت ارزش ارز خارجی در بخش ماهیگیری
- ۷۹.....(۴-۳-۴) شاخص های اجتماعی - فرهنگی
- ۸۰.....(۴-۳-۴-۱) توزیع درآمد ماهیگیری
- ۸۱.....(۴-۳-۴-۲) توزیع مصرف ماهی
- ۸۲.....(۴-۳-۴-۳) نحوه ورود به ماهیگیری
- ۸۴.....(۴-۳-۴-۴) آمار نفوس و الگوهای ماهیگیری در بخش صید
- ۸۵.....(۴-۳-۴-۵) آمار نفوس و الگوهای اشتغال در بخش عمل آوری و بازار
- ۸۶.....(۴-۳-۴-۶) وابستگیهای جامعه
- ۸۷.....

۹۰.....	۷-۴-۲؛ وضعیت اجتماعی ماهیگیری.....
۹۱.....	۵- استراتژی جمع‌آوری داده‌ها.....
۹۲.....	۱-۵) مقدمه.....
۹۳.....	۲-۵) اطلاعات مورد نیاز برای طراحی سیستم.....
۹۵.....	۳-۵) طراحی سیستم و مدیریت مشارکتی.....
۹۶.....	۴-۵) تمام شماری و نمونه‌گیری.....
۹۶.....	۱-۴-۵) تعاریف.....
۹۷.....	۲-۴-۵) تصمیم‌گیری میان تمام شماری و نمونه‌گیری.....
۹۹.....	۵-۵) شیوه‌های تمام شماری.....
۱۰۱.....	۶-۵) روشهای متکی به نمونه.....
۱۰۲.....	۱-۶-۵) طبقه‌بندی داده‌های گردآوری شده.....
۱۰۳.....	۲-۶-۵) تأثیر طبقه‌بندی.....
۱۰۷.....	۷-۵) ملاحظات عملیاتی.....
۱۱۰.....	۶- روشهای جمع‌آوری داده‌ها.....
۱۱۱.....	۱-۶-۱) متغیرها، منابع و روشها.....
۱۱۳.....	۱-۶-۱-۱) منابع اطلاعاتی.....
۱۱۴.....	۲-۶-۱-۱) ارتباط بین متغیرها، منابع و روشها.....
۱۱۷.....	۲-۶-۱) ثبت یک متغیر.....
۱۱۸.....	۳-۶-۱) روشهای جمع‌آوری داده‌ها.....
۱۱۸.....	۱-۳-۶-۱) ثبت داده‌ها.....
۱۱۹.....	۱-۱-۳-۶-۱) انواع داده‌های ثبتی.....
۱۱۹.....	۲-۱-۳-۶-۱) طراحی دفتر ثبت.....

۱۲۰.....	۶-۳-۲ پرسشنامه ها
۱۲۲.....	۶-۳-۳ مصاحبه ها
۱۲۳.....	۶-۳-۳-۱ مصاحبه های نامحدود
۱۲۳.....	۶-۳-۳-۲ مصاحبه های سازمان یافته
۱۲۶.....	۶-۳-۴ مشاهدات مستقیم
۱۲۶.....	۶-۳-۴-۱ ناظرین
۱۲۹.....	۶-۳-۴-۲ بازرسین
۱۳۰.....	۶-۳-۴-۳ تحقیقات علمی
۱۳۱.....	۶-۳-۴-۴ ورود داده ها
۱۳۳.....	۶-۳-۵ ارائه گزارش
۱۳۴.....	۶-۳-۵-۱ صید
۱۳۴.....	۶-۳-۵-۲ بعد از صید
۱۳۵.....	۶-۳-۵-۳ فروش
۱۳۶.....	۶-۳-۵-۴ تجارت
۱۳۷.....	۷ مدیریت داده ها
۱۳۸.....	۷-۱ ضرورت مدیریت داده ها
۱۳۹.....	۷-۲ طراحی سیستم داده پردازی
۱۳۹.....	۷-۲-۱ روش
۱۴۳.....	۷-۲-۲ اثرات متقابل بین انسان و رایانه
۱۴۴.....	۷-۲-۳ مستند سازی با استفاده از رایانه
۱۴۴.....	۷-۲-۴ ثبت داده ها
۱۴۵.....	۷-۲-۵ پردازش داده ها

۱۴۵.....	۷-۲-۶ گزارش داده ها
۱۴۶.....	۷-۲-۷ سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)
۱۴۶.....	۷-۳ عملیات در مدیریت داده ها و حفظ و نگهداری آن
۱۴۶.....	۷-۳-۱ تعهد
۱۴۷.....	۷-۳-۲ آرشیوها
۱۴۷.....	۷-۳-۳ طراحی ارزیابی مجدد
۱۴۷.....	۷-۴ دسترسی به داده ها و انتشار آن
۱۴۷.....	۷-۴-۱ مالکیت و کنترل داده ها
۱۴۹.....	۷-۴-۲ شبکه های ارتباطی
۱۴۹.....	۷-۴-۳ نشریات رایانه ای
۱۴۹.....	۸ برنامه ریزی و اجرا
۱۵۰.....	۸-۱ لزوم برنامه ریزی
۱۵۲.....	۸-۲ مرحله برنامه ریزی (پیش از اجرا)
۱۵۲.....	۸-۲-۱ چارچوب قانونی
۱۵۳.....	۸-۲-۲ چارچوب سازمانی
۱۵۳.....	۸-۲-۳ عملیات کاری
۱۵۴.....	۸-۲-۴ بودجه بندی
۱۵۶.....	۸-۲ مرحله اجرا
۱۵۶.....	۸-۳-۱ انگیزش ها
۱۵۷.....	۸-۳-۲ آموزش
۱۵۹.....	۸-۳-۳ مبادله تجربیات با سایر کشورها
۱۶۰.....	۸-۳-۴ کمیته های فنی (کمیته های تخصصی)

- ۱۶۱..... ۸-۳-۵) بازبینی داده ها
- ۱۶۲..... ۸-۳-۶) بازخورد (اطلاعات)
- ۱۶۳..... ۸-۳-۷) ارزیابی سیستم

www.ketab.ir

پیشگفتار

امروزه کاملاً ضروری است که تعیین اهداف و سیاست های مدیریت ماهیگیری خصوصاً در یک رویکرد احتیاطی براساس آنالیز داده های مورد اعتماد انجام بگیرد. استفاده از داده ها و قابلیت استنتاج آن برای ارزیابی عملکرد فعالیتهای مرتبط با ماهیگیری و تصمیم سازی های مدیریتی مناسب و منطقی به منظور تحقق و تکمیل نیازهای منطقه ای اجتناب ناپذیر است. بدیهی است که دستیابی به این اهداف با بهره گیری از شاخص های اجرایی ماهیگیری حاصل خواهد شد. شاخص ها برای تعیین وضعیت منابع آبی، اجرای برنامه های کنترلی و نظارتی ماهیگیری، افزایش بازده اقتصادی، تحلیل های اقتصادی- اجتماعی و استمرار فعالیتهای جامعه بهره بردار مورد استفاده قرار می گیرند. فاکتور اولیه برای انتخاب اینکه چه داده هایی باید جمع آوری شوند، ارتباط بین شاخص های عملیاتی، بیولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی و متغیرهای وابسته به آنها است. ضروری است راههایی که باید متغیرهای مختلف جمع آوری شوند با ساختار ماهیگیری مورد نظر هماهنگ باشد، مسلماً استراتژی جمع آوری داده ها، تحت تأثیر عوامل متعددی همچون اعتبارات مالی، نیروی انسانی و همچنین درجه همکاری صیادان و تشکلهای صیادی می باشد برنامه جمع آوری آمار و اطلاعات باید مشخص کند که چه متغیرهایی به صورت تمام شماری و چه متغیرهایی به شیوه نمونه برداری جمع آوری شوند. از طرف دیگر روشهای جمع آوری تحت تأثیر خود متغیرها، استراتژی، منطقه جمع آوری اطلاعات و مهارت آمارگران خواهد بود. پس از جمع آوری داده ها، اگرچه اطلاعات مورد نظر ماهیگیری باید بطور محرمانه ذخیره سازی شوند لیکن ضروری است امکان دسترسی آسان به آنها به

منظور انجام تحلیلهای مربوطه فراهم شده تا از طریق سیستم مدیریت داده ها اقدامات لازم انجام گیرد.

همچنین اجرای برنامه جمع آوری اطلاعات و داده‌ها باید مراحل طبیعی پروژه را دنبال و یک قالب قانونی و حقوقی جدید و مناسب را توسعه دهد.

مجموعه حاضر می‌تواند به عنوان یک راهنما به افرادی که سیستم و برنامه جمع آوری منظم آمار و اطلاعات ماهیگیری را طراحی می‌کنند کمک نماید و بر رابطه بین سؤالات خاص مطرح شده توسط سیاست سازان و مدیران و اطلاعات و داده‌های مورد نیاز برای پاسخ مطمئن به این سؤالات تأکید دارد.

نگارش کتاب فنون جمع آوری آمار و اطلاعات صید و صیادی بصورتی است، که برای طیف وسیعی از خوانندگان قابل استفاده می‌باشد. محتویات این کتاب می‌تواند هم در مجموعه شیلات ایران و هم مورد استفاده کلیه دانشجویان شیلات در دانشگاهها قرار گیرد و اطلاعات مفیدی نیز برای مسئولین و مدیران بخش صید و صیادی شیلات فراهم آورد دست اندرکاران مباحث آمار شیلاتی نیز می‌بایستی توجه بیشتری به مطالب این کتاب معطوف نمایند.

در پایان اذعان می‌نماید علیرغم تلاشهای بعمل آمده این اثر خالی از اشکال نخواهد بود، از این رو هرگونه اظهار نظر و انتقاد سازنده خوانندگان و صاحب نظران، موجب امتنان و سپاسگزاری است. خوانندگان محترم می‌توانند نظرات و انتقادات پیشنهادی خود را به نشانی پست الکترونیکی s_taghavimotlagh@hotmail.com & noory@iranfishries.net ارسال کنند.

مؤلفین